

Finansutskottets yttrande

1983/84:3 y

över proposition 1983/84:92 om avtalsvillkor mellan näringsidkare, såvitt avser offentlig upphandling

Till lagutskottet

Lagutskottet har den 21 februari 1984 beslutat bereda finansutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1983/84:92 om avtalsvillkor mellan näringsidkare och motionerna 1983/84:2543–2545, såvitt avser frågan om offentlig upphandling skall omfattas av den föreslagna lagstiftningen.

I propositionen lägger föredragande statsrådet Sten Wickbom fram ett förslag till lag om avtalsvillkor mellan näringsidkare. Innebörden av lagförslaget är att näringsidkare som ställer upp oskäligen villkor kan förbjudas av marknadsdomstolen att i fortsättningen använda villkoret i liknande fall. Lagen avses inte gälla upphandling för statens eller kommuners räkning i andra fall än när upphandlingen utgör ett led i näringsverksamhet. Enligt föredraganden har det inte närmare utretts vad det skulle få för praktiska konsekvenser om lagen görs generellt tillämplig på avtalsvillkor som ställs upp vid upphandling för offentliga ändamål. Föredraganden tillägger att den offentliga upphandlingen redan sker under insyn och kontroll från det allmännas sida och att de principer som den föreslagna lagen vilar på naturligtvis kan förutsättas få genomslag vid sådan upphandling, även om lagen inte görs direkt tillämplig i andra fall än när det är fråga om näringsverksamhet.

I motion 2543 uttrycks en i princip positiv inställning till att propositionens förslag genomförs, men motionärerna anser att även den offentliga upphandlingen bör omfattas av lagstiftningen. I motionerna 2544 och 2545 är man negativ till att frågan över huvud taget blir föremål för lagstiftning. Skulle riksdagen emellertid anse att så bör bli fallet anser motionärerna att lagen också bör kunna tillämpas på den offentliga upphandlingen även när den inte utgör ett led i näringsverksamhet. I motion 2544 säger sig motionärerna emellertid kunna acceptera föredragandens uppfattning att konsekvenserna av en sådan vidgning av tillämpningsområdet inte är tillräckligt utredda. En sådan utredning bör därför enligt motionärerna göras innan riksdagen på nytt föreläggs ett förslag.

Utskottet delar lagrådets uppfattning att av likformighetsskäl och för att undvika tillämpningssvårigheter bör lagstiftningen om förstärkt skydd mot oskäligen avtalsvillkor göras tillämplig inom alla områden där avtal om sådana kan komma i fråga.

Det framgår emellertid av utredningen och propositionen att konsekven-

serna av att låta så ske inte har närmare utretts. Det har således inte klargjorts på vilket sätt den föreslagna lagregleringen kan komma i strid med den kommunala demokratin och självbestämmanderätten eller om det över huvud taget finns behov att reglera frågan för den offentliga verksamheten. Utskottet är mot den bakgrunden inte berett att nu tillstyrka att den föreslagna nya lagen görs tillämplig även för upphandlingen för offentliga ändamål. Utskottet ser däremot inte från sina utgångspunkter några skäl att motsätta sig att frågan närmare utreds, om lagutskottet vid sin prövning skulle finna att frågan om en reglering av avtal mellan näringsidkare bör bli föremål för lagstiftning.

Stockholm den 20 mars 1984

På finansutskottets vägnar

ARNE GADD

Närvarande: Arne Gadd (s), Paul Jansson (s), Nils Åsling (c), Per-Axel Nilsson (s), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Filip Fridolfsson (m), Rolf Rämgård (c), Torsten Karlsson (s), Bo Södersten (s), Hugo Hegeland (m), Ove Eriksson (m), Anders Andersson (m), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) och Kenth Skärvik (fp).

Avvikande meningar

1. Filip Fridolfsson (m), Hugo Hegeland (m), Ove Eriksson (m), Anders Andersson (m) och Kenth Skärvik (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar med "Utskottet delar" och på s. 2 slutar med "för lagstiftning" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det inte något motiv för att lagreglera avtalsvillkor mellan näringsidkare. Friheten att ingå avtal med för de avtalsslutande parterna önskat innehåll är en omistlig del av en marknadsekonomi. Utskottet avstyrker således från sina utgångspunkter att frågan om avtalsvillkor mellan näringsidkare görs till föremål för lagstiftning.

Skulle lagutskottet vid sin behandling av förslaget i motsats till finansutskottet tillstyrka att lagen antas av riksdagen, anser inte utskottet från sina utgångspunkter att det föreligger några principiella hinder för att låta den tilltänkta regleringen bli tillämplig även på avtalsvillkor som används av staten och kommunerna där det inte är fråga om näringsverksamhet.

Utskottet delar lagrådets uppfattning att av likformighetsskäl och för att undvika tillämpningssvårigheter bör lagstiftningen om förstärkt skydd mot oskäligen avtalsvillkor göras tillämplig inom alla områden där avtal om sådana kan komma i fråga.

2. Nils Åsling (c) och Rolf Rämgård (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar med "Det framgår" och på s. 2 slutar med "för lagstiftning" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker därför från sina utgångspunkter att den föreslagna lagstiftningen även skall gälla villkor som ställts upp mot näringsidkare vid upphandlingen för offentligt ändamål.

